

Mikko Koskinen

YSTÄVISTÄ JA KYLÄNMIEHISTÄ

Ketä muistelet mielelläsi, Mikko Koskinen?

"Olha heitä omakylböisii. Sit Tapparist tuo Pohjalaise Eino, hiä ol miu ikkäine, ol tos hyvä kaver aikamiehen. Miul ol paljo kaverloi. On paha sannuo kuka ois muihe yläpudel."

"Lampu Reino kans myö oltii oikei läheiset ystävät samal viisii ko Lampu Yrjöki kans. Reinoha sano, jot jos hiä jiäp leskeks, ni ottua miult Rauhan. Meil ol reiluu huumorii. Se Reino ol tuline mies.

Yhe kerra, ko Raajus olliit jotkuu hiät, Lampu Yrjö, oikie semmone siivo mies, joutu jotekii polissii körmyyttämäks. Reino män ja löi niitä. Ei käyniet syyttämiä, ko yks Paksu Manu, tullimiehii ja iha Reino naapur, ol sanont jot antakua olla.

Lampuil ol kohtalaine muatila. Yrjö ol vanhemp ja alko viljelijäks. Reino män Käksalmie Walthoffi puujalostustehtual töihe."

Reino Lamppu kävi Talvisodan aikana tuhoamassa kotinsa. "Hyö männiit, Reino partio, sellane pien ryhmä, Suvanno yl Raajuu häne ommua kottii. Siihe ol majotettu venäläisii. Reino ol käskent tosi vähä etemäks. Hiä pan polttopulloil talon tulel. Ampu konepistuuilil kaik ko tulliit ulos. Hyö kiersiit takasii omal puolel Taipaliejoe suu kautta Luatoka jäätä myöte. Ol kylmähermone mies."

Reino Lamppu oli Talvisodan aikana alikersarti. Hän kävi upseerikoulun välirauhan aikana ja oli vänrikki, kun hänet ammuttiin. "Mikkola Jussi, Jäske Jussi, juttel miul, et Reino lähetettii sellasen desantin vakkuojaks Vennäi puolel kesäl 41. Hänet suatii kii. Ei olt virkkant kuulusteluis muist mittiä ja sit ampuit. Niitä ol siel pien ryhmä ja muutkii oisiit jäniet kii, jos Reino ois puhunt."

"Mei kylä miehet olliit kaik isänmuallisii miehii, mut suojeluskunnas ol vua muutamii. Mie en olt."

"Jotkuu Rauvu Palkeila kylälöist ja mei kylälöist kantoit vihhuu toisillie. Mie en tiije mist se johtu. Siin ol joku vanha kauna. Kaik olliit olevinnua oikias. Muihe kans ei oltu varsinaisest riiois."

Koselan poikien kanssa oli ollut jotain kahnauksia, mutta ei niissäkään mistään vakavista asioista ollut kyse. "Sota-aikan ko tavattii, oltii hyvviä kaverloi."

"Kyl mie sellane hito itsepäine olin nuoren. En hevil huastant riitua, mut en sitä peläntkiä. Aika monta kertua jouvuin semmosie nyrkkisottua."

"Oikiastua kaikkei näkyvämp nujakka sattu Kemppiläs. Olliit Tahvana Einari hiät. Hiä ol Vilakkalast, morsian ol Kemppiläst. Mie olin häis kossasmiehen (kossasmiehet divat sulhasen parhaita kavereita ja heillä oli oma asemansa ja tehtävänsä häissä). Yks Pulaka Alpert, kemppilöisii, pyöri siin ja menos. Yks toine kemppilöine sano miul, et teitä vaskelöisii meinatua panna selkiä."

"Ko se Alpert heilu siin jo metrihalko kiäjes, mie sieppasi riiehe uunist kive, riiehe ko tanssittii, ja vetin sitä kivel piähä. Se ol piä puhk pitkälliäs het. Peltola Ville, mie en sitä näht, ol tallont Alperttii viel siiehe lattial. Mie sanoin Koskise Heikil, et sammuta nuo valot. Hiä löi valot pimiäks. Siiehe ne hiät loppuit. Myö lähettii Vilakkallua."

"Jos sit männiä noihe palkeilöisii kans käytyihi juttuihi. Mie oli kerra mänös Metsäpirti kirkol iltamii. Mei Jussi läks, hiä ol aika humalas, enne minnuu Jousseil, siiehe Palkeila vierie. Miekii mänin sit ens katsomua, mitä se velimies touhuvua. Näin et ei siel olt palkeilöisii ko muutamii miehii ja näihe kans oltii hyvis välilöis. Palkeila ol iso kylä eikä vihhuu pietty kaikkii kans, muutamii kans vua, kutka huastoit ain riitua."

"Mie läksin Metsäpirtitalol. En piäst ko vähä matkua, ni Lapanaisii kylä poikii juoksuo peräs ja sannuo, et nyt ne tei Jussin tappuat. Palkeiloisii tul seitsemäl hevospel. Mie mänin takasii. Palkeiloiset olliit siin pihal. En näht mei Jussii missiä."

"Miul ol pitkä-mauser kiäjes ja kuula piipus. Kohal osu yks Kiuru Jalmar, ukkomies, mut niit hummerloi sielt. Mie sanoin, et mite se on, Jalmar, mei Jussi kans. Hiä sano, kuule Mikko, meil ei uo olt minkiäläistä sanomista. Mie sanoin, et en mie sitä sanokkua, mut mis on se Hatara Jalkke. Se ol oikie se piähummer. Sillo ol jo joulu lähel ja ulkon ol aika hämäriä. Kuulin vua, ko iso sakki läks hevosil karkuu."

"Mei Jussi kävel siihe. Petäjämäe Teppo, palkeiloisii hiäkii, ol pyssy kiäjes vient Jussin vähä etemäks ja sanont, et peräs älkyö tulko kukkua. Sitähä mie en tietänt. Sanoin Jussil, nyt perkele lähet kottii. Hiä purnas ja pyys miult pyssyy. En antant vua toin pois. Tiä ol palkeiloisii kans kaikkei pahemp paikka mihi mie jouvuin yksinnäi. Heitä ol paljo."

"Kerra mie oli Koskise Heiki ja joihekii Sakkola riiskoisii kans Koselas iltamis. Oltii pois lähös, ko Heikkii lyöti puukol selkiä. Minnuu vissii tavoitelliit, mut mie mänin Heiki ies. Yks Tahvo Heikki löi. Ei siin sillo tult sen kummempua. Mäntii kaik Tuohoja Mikol Mikko Tuohiojalle siin Koselas ja katsottii, mite ol käynt. Ei pahemmi. Lähettii takasii. Miul ei olt pyssyy, mut yks Riiska miehist anto. Mänin iel ja kysyin, mis se Tahvo Heikki on."

Ol lähtent jo karkuu. Tuokkola Ale pyys miu iessäi monta kertua, älä tie Mikko mittiä, älä tie mittiä. Eihä miul olt muil mittiä kaunua."

"Kahe Heiki asjast ei myöhemmi puhuttu. Mut sil Pulaka Alpertil mie sanoin, et kuule sie, jos nyt huastat riitua perhana, ni sit siul käyp pahemast. Hänet puukotettii henkilt myöhemi Koselas. Joku Orava tek sen."

"Mie oli kerra Rauvus ja pelattii isos sakis raminua. Tunsin vua jonkuun niist rautulaisist. Sit yhe peli jälkie yks tuntemattomist sano miul, et siehä paloit ja uot pois pelist. Miul ol korttiloi viel siin iessäin ja sanoin sil, et niähä sie, et mie en palant. 'Kyl sie paloit', tiä vua väitti."

Mei vänkiämine män sit jo tuliseks vähä piäst. Kaik muut olliit iha hiljua koko aja.

Mie vetin pyssyn taskust etehei korttii vierie ja kirosin, et sie perkele uso, et mie en palant. Hiä usko ja peli jatku.

Sit myöhemmi peli jälkie joku niist tuttuloist pojist kysy miult vähä varkai, et tiesinks mie sen toisen. En tuntent. Hiä sano, et se ol Kiipa keisar.

No, oliha mie hänest kuult. Kukkua ei uskaltant sannuo hänel vastua mistiä, tek hiä mitä tahojua. Kaik pelkäsiit. Mie en tietänt pelätä. Hiä ol hito paha mies. Mie oli nuor, alt kahekymmenä ja hiä ol monta vuotta vanhemp. Kyl miekii sit säikähi. En ois teht sillie, jos tiesin kuka ol. Tällie miu nim ja maine levis lähipitäjii tappelemattakii."

"Myö osuttii Kiipa keisari kans kohakkai aika nopiast, vissii pari viiko piäst. Hiä tul miu ettie, ojens kättiä ja sano 'terve'. Sano sit: 'Unohettua pois mielest mitä meil ol. Mitä myö enniä käyviä sänt vänkäämiä.' 'Tais se keisarkii sillo säikähtiä. Ei meil jänt vihhuu kummalkua.'"

"Kyl mie paljo enemmä tantsin ko vänkäsin tai tappelin. Mie olin nuoren kova poika tantsimua. Jalat ol kipiän monta kertua. Rastaa Jussi häis mie tantsin kaks tuntii kestänien polkan. Mie kysyin välil tytölt, Kiisi Elsaha Elsa Kiiski se ol, ko hiä ol vähä jäykkä, riippu olkapiäs, et lopetettuaks. Oisin vaihtant norjempuan. Mut hiä sano ain, et tantsitua. Ainha lattial tul uusii pariloi, mut myö oltii ainuat alust loppuu. Se polkka käi tunkokses jaloil, ko muita pit väistiä ja muihi törmäs."

Kerran, kun Pyhäjärveltä kossasmiehet ja sulhanen tulivat hakemaan morsianta Vaskelasta, syntyi

myös tiukka tilanne. Pyhäjärvi oli kuulu tappelijoistaan ja Vaskelan miehet olivat varustautuneet ottamaan tulijat vastaan. Väki tanssi pienessä riihessä. Koskisen Jussi ampui lampun hajalle. Riihi meni pimeäksi. Kaikki yrittivät ovesta ulos, mutta se oli vaikeaa, kun kynnyks oli metrin korkea. Joku pani lampun valkian. Jussihan se oli siinä pitkä puukko kädessään katsellut taskulampulla, ketä riihessä vielä oli.

Rauha-äitini kertoi tuosta tapahtumasta oli jo silloin mininä Vaskelassa että Pyhäjärven miehet olivat uhanneet "aijaa Vaskela miehet koskie". Vaskeloiset olivat varustautuneet tappeluun ja ottivat heti yliotteen. Seurauksena kuitenkin oli, että Vaskelan miehet eivät uskaltaneet mennä häihin Pyhäjärvelle. Oli tullut hirmuisia uhkauksia, eivätkä ne olleet katteettomia.

Käkisalmen Sanomien viikon viisuissakin oli ollut noina vuosina riimi:

"Pyhäjärven lääkärielle
ostettava oisi
kone, jolla puukonhaavat
tikata hän voisi."

MK